

Sygn. akt I ACa 1715/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik (spr.) SSA Robert Jurga
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej przeciwko Z. C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 11 sierpnia 2016 r. sygn. akt VII GC 196/15

1. **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że datę „1 grudnia 2015 r.” zastępuje datą „31 marca 2015 r.”;**
2. **oddala apelację w pozostałym zakresie;**
3. **znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.**

SSA Józef Wąsik SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Robert Jurga

Sygn. akt I A Ca 1715/16

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) S. A. w upadłości likwidacyjnej wnosił o zasądzenie od **pozanego Z. C.** prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) kwoty 142.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2014r. do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy VII Wydział Gospodarczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w dniu 13 sierpnia 2015r.

Od powyższego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozwany wniósł sprzeciw zaskarżając go w całości.

Pozwany zarzucił, że zgodnie z ustaleniami poczynionymi z upadłym podczas zawierania transakcji zakupu oraz udzielonymi przez ZUS i Urząd Skarbowy promesami, dokonywał zapłaty na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział K., a także Urzędu Skarbowego w B.. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych transakcji pozwany wpłacił 32.660 zł do Urzędu Skarbowego, a kwotę 142.000,00 zł do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Taka praktyka płacenia wynikała z faktu, że zgodnie z otrzymanymi informacjami pojazdy były przedmiotem zastawu rejestrowego. Przy czym jednak aby dokonać płatności pozwany musiał każdorazowo od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych otrzymać informację na jaki rachunek bankowy ma dokonać danej płatności.

Sąd Okręgowy w Kielcach zawiadomił Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział K., że toczy się proces z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej przeciwko Z. C. i o zapłatę kwoty 142.000 zł i że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział K. może na podstawie art. 84 k.p.c. przystąpić do strony jako interwenient uboczny.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział K. nie zgłosił swego przystąpienia do strony jako interwenient uboczny. Pozwany w toku procesu nie podtrzymywał wniosku o skierowanie sprawy do mediacji. Pomiędzy stronami nie doszło do zawarcia ugody sądowej.

Wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2016r Sąd Okręgowy w Kielcach:

1/ zasądził od Z. C. na rzecz Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) S. A. w upadłości likwidacyjnej w B. ustawowe odsetki od kwoty 142.000,00zł za okres od dnia 9 października 2014r. do dnia 1 grudnia 2015r. oraz kwotę 10.717,00 zł tytułem kosztów procesu;

2/ umarzył postępowanie w pozostałej części.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Sąd Rejonowy w K. Wydział V Gospodarczy, postanowieniem z dnia 20 marca 2015 roi sygn. akt V GU 18/15, ogłosił upadłość (...) S. A w likwidacji. Sąd wyznaczył jednocześnie Sędziego Komisarza w osobie B. S. oraz Syndyka Masy Upadłości w osobie J. S..

Przedsiębiorstwo (...) S.A. w likwidacji, przed ogłoszeniem upadłości w ramach prowadzonej działalności gospodarczej sprzedał na rzecz pozwanego (...)Z. C.autobusy:

1. (...), nr VIN: (...), rok produkcji: 2002, nr rej: (...)

2. (...), nr VIN: (...), rok produkcji 2002, nr rej. (...) za łączną kwotę 174.660,00 zł.

(...) S. A w likwidacji w stosunku do pozwanego (...) Z. C.wystawił w dniu 8 września 2014r. dwie faktury VAT (...) oraz VAT (...), płatne w terminie 30 dni, wskazując datę zapłaty w dniu 8 października 2014r. Pomimo upływu terminu płatności, pozwany nie zapłacił powodowi ceny zakupu autobusów. Pozwany niezwłocznie po ogłoszeniu upadłości spółki był osobiście wzywany przez Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) o tym, by dokonał uregulowania należności wynikającymi z faktur objętych pozwem. Powód pismem z dnia 1 kwietnia 2015r. wezwał pozwanego do dobrowolnej zapłaty kwoty objętej niniejszym pozwem. Na poczet powyższych faktur została uiszczona jedynie kwota 32.660 zł, która została przekazana przez Urząd Skarbowy na rzecz Syndyka Masy Upadłości, tym samym do zapłaty przez pozwanego na rzecz powoda pozostała kwota 142.000,00 zł.

Pismem z dnia 16 kwietnia 2015r. Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) wezwał Zakład Ubezpieczeń Społecznych w B. do zwrotu kwoty 142.000 zł, wpłaconej przez (...) Z. C.w dniu 31 marca 2015r. tytułem zapłaty zgodnie z promesą Nr (...)w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego pisma na rachunek banków.

W odpowiedzi na pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w B. z dnia 27 kwietnia 2015r. dotyczące odmowy zwrotu kwoty 142.000,00 zł wpłaconej przez pozwanego, Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) w piśmie z dnia 17 czerwca 2015r. podtrzymał swoje stanowisko i wnosił o zwrot wyższej kwoty. W odpowiedzi na pismo Syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej z dnia 17.06.6.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. Inspektorat w B. podtrzymał stanowisko zajęte w poprzednich pismach o braku podstaw do zwrotu przedmiotowej kwoty.

Na rozprawie w dniu 21 marca 2016r. powód Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) złożył dokument w postaci wydruku historii konta za okres od 1.12.2015r. do 14.01.2016r. gdzie wskazana jest w dniu 2.12.2015r. zapłata przez ZUS promesy w kwocie 127.913,22 zł oraz w dniu 2.12.2015r. zapłata przez ZUS promesy w kwocie 14.086,78 zł, jednocześnie ograniczył powództwo do żądania od pozwanego ustawowych odsetek od kwoty 142.000zł za okres od 9 października 2014r. do 1 grudnia 2015r. oraz zwrotu kosztów procesu.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o następujące dowody w postaci: postanowienia Sądu Rejonowego wK.z dnia 20 marca 2015r. KRS powoda (...) pozwanego , faktury VAT (...) z dnia 08.09.2014r., faktury VAT (...) z dnia 08.09.2014r., wezwania do zapłaty z dnia 1 kwietnia 2015r. z dowodem nadania, potwierdzenia przelewów z dnia 31 marca 2015 r., pisma pozwanego z dnia 3 czerwca 2015 r., pisma powoda z dnia 15 czerwca 2015 r., promesy zwolnienia zabezpieczenia, historii konta, wezwań do zapłaty z dnia 16.04. 2015r., pism ZUS z dnia 02.07. 2015r., wyjaśnień (zeznań) stron. (k. 2-15,21-28, 59-66, 74-75).

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo jest zasadne i podlega uwzględnieniu. Roszczenie powoda jest w pełni udokumentowane załączonymi do pozwu dokumentami, a co za tym idzie udowodnione.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015r. poz. 233), z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli upadłego. W skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego (art. 61 puin). Zgodnie przepisem art. 331 puin Sąd Okręgowy przyjął, iż w skład masy upadłości wchodzi wszystko, co może być spieniężone i tym samym użyte do zaspokojenia wierzycieli t.j: ruchomości, nieruchomości, wierzytelności i inne prawa majątkowe. W świetle powołanych przepisów prawa upadłościowego i naprawczego, z dniem ogłoszenia upadłości spółki (...) S.A., w skład masy upadłości weszła także wierzytelność przysługująca względem (...) Z. C. o zapłatę ceny z tytułu sprzedaży ruchomości autobusów objętych fakturą VAT (...), (...), nr rej: (...) oraz fakturą VAT (...), (...), nr rej. (...) (wymienionych w tytule przelewu). Po ogłoszeniu upadłości spółki niedopuszczalne jest zaspokajanie wierzycieli w sposób inny niż przewidują to przepisy prawa upadłościowego i naprawczego.

W toku procesu doszło do przekazania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. Inspektorat w B. na rzecz powoda kwoty 142.000 zł stanowiącej należność główną dochodzona w niniejszym procesie, zatem wobec stanowiska powoda co do należności głównej należało na podstawie art. 355 k.p.c. postępowanie umorzyć.

W takiej sytuacji istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy pozwany obowiązany jest do należności na rzecz powoda z tytułu ustawowych odsetek od kwoty 142.000zł za okres od 9 października 2014r. t.j. od daty wymagalności z faktur objętych pozwem do dnia 1 grudnia 2015r.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle zaoferowanego materiału dowodowego w niniejszej sprawie pozwany w dacie 31 marca 2015r. t.j. w dacie wpłaty kwoty 142.000 zł na rzecz ZUS odział K. Inspektorat w B. posiadał wiedzę o ogłoszeniu upadłości spółki Przedsiębiorstwa (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej. Wskazać bowiem należy, że pozwany niezwłocznie po ogłoszeniu upadłości spółki był osobiście wzywany przez Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa

(...), by dokonał uregulowania należności wynikającymi z faktur objętych pozwem za sprzedane autobusy. Mimo posiadania informacji o ogłoszeniu upadłości spółki, pozwany zignorował wezwanie Syndyka Masy Upadłości i dokonał zapłaty należności na rzecz US oraz ZUS, mimo iż zalegał z zapłatą powodowi powyższej kwoty od dnia 9 października 2014r. Sąd Okręgowy dał wiarę wyjaśnieniom Syndyka Masy Upadłości - J. S..

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko powoda, iż w przedmiotowym przypadku pomimo upływu terminu płatności wynikających z faktur sprzedaży, pozwany nie zapłacił powodowi ceny zakupu autobusów. Należy w tym miejscu podnieść, że zobowiązania upadłego wobec podmiotów publicznoprawnych takich jak Urząd Skarbowy i Zakład Ubezpieczeń Społecznych pozostają bez wpływu na zobowiązanie pozwanego z tytułu zapłaty ceny za zakupione autobusy, jeszcze przed ogłoszeniem upadłości. Twierdzenia pozwanego zawarte w sprzeczności od nakazu zapłaty, że zgodnie z ustaleniami czynionymi podczas zawierania transakcji zakupu oraz udzielonymi promesami, dokonywał zapłaty na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział K., a także Urzędu Skarbowego w B. oraz jego wyjaśnienia nie mogą zdaniem Sądu zmienić ustaleń stanu faktycznego oraz poczynionej przez Sąd Okręgowy oceny prawnej.

Z tych też względów, mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

Orzeczenie odnośnie zasądzonych ustawowych odsetek od kwoty 142.000 zł za okres od 9 października 2014r. do 1 grudnia 2015r. znajduje oparcie w przepisie art. 481 §1 i §2 k.c. w związku z art. 535 k.c.

O kosztach procesu stosownie do rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 §1 i §3 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany w części zasądzonej odsetki ustawowe od kwoty 142.000,00 zł za okres od dnia 9 października 2014 r. do dnia 1 grudnia 2015 r. oraz kwotę 10.717,00 zł tytułem kosztów procesu, tj. co do pkt I, zarzucając mu:

1/ naruszenie przepisów prawa procesowego mającego wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:

a/ art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów bez wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w sposób sprzeczny z doświadczeniem życiowym, a nadto bez uwzględnienia okoliczności potwierdzonych dokumentami, w szczególności promesami dotyczącymi zakupionych przez pozwanego pojazdów, a dotyczących powodów braku zapłaty początkowo przez pozwanego na rzecz powoda, z przyczyn leżących po stronie powoda, a czyniących faktycznie roszczenie niewymagalnym;

2/ błędne ustalenie stanu faktycznego, a mianowicie pominięcie w ustaleniach faktu wydania przez ZUS promes wobec powoda, w oparciu o które pozwany miał dokonać zapłaty bezpośrednio do ZUS, faktu ustanowionego zastawu na sprzedawanych przez powoda pojazdach, oraz nieprzekazanie tych promes pozwanemu, co powodowało niemożność dokonania płatności przez pozwanego i czyniło roszczenie niewymagalnym z przyczyn leżących po stronie powoda, a także błędne ustalenie, że syndyk wezwał skutecznie pozwanego, informując go pisemnie o ogłoszeniu upadłości przed dokonaniem przez pozwanego zapłaty na konta ZUS, mimo iż wezwanie datowane jest na 1 kwietnia 2015, a pozwany dokonał wpłat 31 marca 2015 roku i tym samym uwolnił się od długu.

Wskazując na ww. zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa co do odsetek ustawowych od kwoty 142.000,00 zł za okres od 9 października 2014 r. do 1 grudnia 2015 r., ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i zwrócenie sprawy do ponownego rozpoznania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona tylko w części.

Poza wyjątkami wskazanymi niżej, Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjął za swoje oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego.

Na wstępie wskazać należy, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji (art. 378 §1 k.p.c.) na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art. 382 k.p.c.) z tym zastrzeżeniem, że przed sądem pierwszej instancji powinny być przedstawione wyczerpująco kwestie sporne, zgłoszone fakty i dowody, a prezentacja materiału dowodowego przed sądem drugiej instancji ma miejsce wyjątkowo w usprawiedliwionych przypadkach (art. 381 k.p.c.).

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów (III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz.55), której nadano moc zasady prawnej, sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. Innymi słowy, jeśli apelujący zarzutów tego rodzaju nie zgłosi, zagadnienie naruszenia przepisów procesowych pozostawać musi poza sferą zainteresowania Sądu (za wyjątkiem tych przepisów, które przełożyć się mogą na stwierdzenie nieważności postępowania, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca).

Odnosząc się do zarzutów apelacji należy wskazać, że prawidłowe zastosowanie prawa materialnego jest uzależnione od poczynienia prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy. Temu służy postępowanie dowodowe zgodnie z którym na podstawie art. 6 k.c. i 232 k.p.c. strony zobowiązane są przedstawić sądowi rozpoznającemu sprawę dowody na poparcie swych twierdzeń.

Istota apelacji sprowadza się do oceny, czy pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia w postaci zapłaty ceny za zakupione u upadłego samochodu, ewentualnie jak długi okres opóźnienia należy mu przypisać w świetle ustalonych faktów.

Odnosnie stanu faktycznego sprawy należy mieć na uwadze, że stroną umowy sprzedaży samochodów była upadła spółka Przedsiębiorstwo (...) SA w B. oraz pozwany, którzy zawarli przedmiotowe umowy sprzedaży ustalając między innymi termin zapłaty ceny oraz wskazując podmioty uprawnione do odbioru zapłaty ceny, czyli Skarb Państwa-Urząd Skarbowy w B. oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w B.. Przedmiotowe postanowienia umowne są wiążące również dla Syndyka.

Z faktur dołączonych do pozwu – przyjętych przez powoda bez zastrzeżeń – wynika, że termin zapłaty za sprzedane samochody będące przedmiotem sprawy – został określony na 8 października 2014r (30 dni od terminu sprzedaży).

Faktu co do ustalenia powyższej daty pozwany nie kwestionuje w apelacji, a jedynie zarzuca, że skoro konkretne samochody stanowiły przedmiot zastawu rejestrowego na rzecz ZUS i ten podmiot zgodnie z ustaleniami stron był uprawniony do odbioru ceny, to roszczenie o zapłatę nie było niewymagalne do czasu wystawienia przez ZUS promesy zwolnienia zabezpieczenia wpisanego w rejestrze zastawów skarbowych.

Z tym poglądem nie można się zgodzić. Istotą zastawu jest to, że zastawnikowi przysługuje prawo zaspokojenia bez względu na to czyją własnością staje się przedmiot zastawu. Umowa sprzedaży była zatem ważna i jako bezwarunkowa wywołała skutek w postaci przejścia prawa własności samochodu na pozwanego. W obliczu ustanowionego przez strony terminu zapłaty, to w interesie pozwanego było postaranie się w ciągu miesiąca o wydanie przedmiotowej promesy ewentualnie zasięgnięcie informacji o właściwym rachunku bankowym ZUS na który powinien przekazać kwotę za zakupione auta. Twierdzenia pozwanego o wyczekiwaniu na promesę i o braku informacji o rachunku bankowym nie mogą odnieść skutku prawnego w obliczu treści zawartej umowy. Strony umowy sprzedaży nie uczyniły wszak z promesy warunku zapłaty ceny. Pozwany nawet nie twierdzi, że czynił starania o uzyskanie promesy czy informacji o rachunku bankowym.

Pozwany mógł nie zgodzić się na takie warunki umowy sprzedaży żądając wyraźnego zastrzeżenia, że zapłata za samochody nastąpi np. w terminie 7 dni od otrzymania przez sprzedawcę promesy od ZUS, ale tego nie uczynił godząc się na warunki określone w fakturze.

Z drugiej jednak strony, jeśli pozwany po przekazaniu mu promesy ZUS wystawionej 27.02.2015r zapłacił niezwłocznie, gdyż w dniu 31 marca 2015r to w tym dniu zwolnił się z zobowiązania również względem upadłego i nie powinien być obciążany odsetkami za dalszy okres. Ma rację apelujący wskazując, że wezwanie do zapłaty wysłane przez Syndyka do pozwanego pochodzi dopiero 1 kwietnia 2015r. Ostatecznie – mimo argumentów prawnych powoda - w realiach niniejszej sprawy należało uznać, że żądanie zapłaty odsetek za okres po zapłacie na rzecz uprawnionego do odbioru ceny ZUS byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i nie zasługuje na ochronę.

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 100 k.p.c. mając na uwadze to, że apelacja została uwzględniona tylko w części.

SSA Robert Jurga SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Józef Wąsik